

schap pal moeten staan voor haar beginselen. Zij moet met ere staan op haar plaats in de Nederlandse kerk. Daar heeft zij haar taak om als christelijke kerk de beginselen van vrijheid en verdraagzaamheid toe te passen en uit te dragen.

Een bejaarde moeder

Zoals hierboven reeds gemeld, viert op 1 en 2 juni 1869 de Remonstrantse Broederschap haar 250-jarig bestaan met een bescheiden feest.³⁶ Toen het seminarium in 1834 tweehonderd jaar bestond, werd dat veel uitbundiger gevierd en werden er ook veel meer mensen uitgenodigd. Bij de viering in 1869 zijn er twee hoofdrolspelers, de voorzitter van deze Grote Vergadering, de Rotterdamse predikant Van Teutem en daarnaast als feestredenaar de hoogleeraar van het seminarium, prof. J. Tideman. In zijn openingsrede karakteriseert Van Teutem het verjaardagsfeest als volgt:

Wij willen haar merkwaardig verleden gedenken, gelijk kinderen den jaardag eener bejaarde moeder vieren, wier eerwaardig leven, waarop zij dankbaar terugzien, achter haar ligt.³⁷

In deze typering, de verjaardag van een bejaarde moeder, ligt het beeld besloten dat Van Teutem heeft van de Broederschap. Haar verleden is zeer rijk. Het is met dankbaarheid dat teruggekeken kan worden op haar geschiedenis en haar voortdurende strijd voor haar beginselen. Deze beginselen zijn echter hoe langer hoe meer ook doorgedrongen in de Hervormde Kerk:

... dezelfde kerk, die het Remonstrantisme had uitgeworpen, sloot welhaast hare poorten niet meer voor het indringen eener zelfde matiging van het dogmatisme en van belijdenisdwang, welke zij ons zoo beslist betwistte. Dat het beginsel van het Evangelie der Schriften in vrijheid en verdraagzaamheid te belijden, in de Hervormde Kerk veld

won, en niettegenstaande het overgebleven confessionalisme van sommigen, is heerschende geworden, ligt voor oogen.³⁸

In zijn feestrede gaat Tideman in op de verhouding tot de Hervormde Kerk:

En omtrent de Hervormde Kerk, waarvan zij werd afgescheiden, voelde zij altijd door, als eene heimwee-krankte, het verlangen naar hereniging. Broeders, die hereeniging moge vooralsnog in geene statuten beschreven staan, in den geest is zij alree gesloten. Het heftig geschild der XVIIe eeuw is vergeten: de oude vete bestaat niet meer. Niemand onzer, die niet over de Hervormde Kerk denkt als over eene kerkgemeenschap van broeders. De moeilijkheden, waarmede zij te worstelen heeft, gaan ons aan 't hart. De verdeeldheden, die haar innerlijk verscheuren, bedroeven ons. [...] Reikhalzend zien wij uit naar den dag, die komen zal, waarop de christenheid, al behoudt zij hare verscheidenheid van namen, één zal zijn in den geest, om te zamen de waarheid te betrachten in liefde.³⁹

Bij het feestmaal die avond zijn als gasten de voorzitter en vice-voorzitter van de hervormde synode aanwezig. Over en weer wordt in goede wenssen de goede wederzijdse verhouding geroemd. Tideman:

En thans met u aan het feestmaal der Broederschap mogen onze oogen ten volle zien, wat onze vaders zoo vurig wenschten, maar niet aanschouwen mogten. Ja, ten volle zien, want wat zij oorspronkelijk en altijd het meest verlangden, daarvan getuigt gij in ons midden, dat in de Gereformeerde kerk het vrijheidsbeginsel, hetwelk zij voorstonden, thans krachtig wordt gehandhaafd.⁴⁰